

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

ГОД. VII, БР. 14
ШТИП, 2022

VOL. VII, NO 14
STIP, 2022

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 7, Бр. 14
Штип, 2022

Vol. 7, No 14
Stip, 2022

PALMK, VOL 7, NO 14, STIP, 2022

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM22714>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA

Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia

Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia

Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation

Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation

Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania

Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania

Sunčana Tuksar, University of Pula, Croatia

Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia

Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary

Éva Bús, University of Pannonia, Hungary

Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey

Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland

Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria

Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India

Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India

Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia

Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom

Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom

Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia

Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic

Jean-Marc Vercauteren, Artois University, French Republic

Regula Busin, Switzerland

Natale Fioretto, University of Perugia, Italy

Oliver Herbst, University of Würzburg, Germany

Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска

Толе Белчев

Нина Даскаловска

Билјана Ивановска

Светлана Јакимовска

Марија Леонтиќ

Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)

Весна Продановска (англиски јазик)

Толе Белчев (руски јазик)

Билјана Ивановска (германски јазик)

Марија Леонтиќ (турски јазик)

Светлана Јакимовска (француски јазик)

Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

п. факс 201

МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Луси Караниколова-Чочоровска, деканка на Филолошки факултет

FOREWORD

Lusi Karanikolova-Chochorovska, Dean of the Faculty of Philology

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Alessandra Rea**

LA LINGUA COME STRUMENTO IDENTITARIO: L'INFLUENZA DELLE
SCELTE LINGUISTICHE SULLA TRASMISSIONE DEGLI STEREOTIPI DI
GENERE

Alessandra Rea

LANGUAGE AS AN IDENTITY TOOL: THE INFLUENCE OF LINGUISTIC
CHOICES ON THE TRANSMISSION OF GENDER STEREOTYPES

27 **Maria Fornari**

GUELFO CIVININI E LA LINGUA GIORNALISTICA ITALIANA: L'ESEMPIO
DI UN REPORTAGE DA BELGRADO DEL 1914

Maria Fornari

GUELFO CIVININI AND THE ITALIAN LANGUAGE OF NEWSPAPERS:
AN EXAMPLE OF A REPORTAGE FROM BELGRADE IN 1914

37 **Edita Fialová**

PRÄPOSITIONALE KOLLOKATIONEN DEUTSCH-TSCHECHISCH. EINE
VERGLEICHENDE KORPUSBASIERTE ANALYSE MIT FOKUS AUF
PRÄPOSITION-NOMEN-VERBINDUNGEN

Edita Fialová

PREPOSITIONAL COLLOCATIONS GERMAN-CZECH. A COMPARATIVE
CORPUS-BASED ANALYSIS WITH FOCUS ON PREPOSITION-NOUN
COLLOCATIONS

47 **Билјана Ивановска, Гзим Хафери**

СИНТАКСИЧКИТЕ ФУНКЦИИ НА ПРИДАВКИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ
ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД ДНЕВНИОТ ПЕЧАТ

Biljana Ivanovska, Gëzim Xhaferri

THE SYNTACTIC FUNCTION OF ADJECTIVES IN GERMAN LANGUAGE
ON THE EXAMPLES OF DAILY PRESS

57 **Марија Леонтиќ**

СИНТАГМИ СО ГЛАГОЛСКА ИМЕНКА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS WITH AN INFINITIVE IN TURKISH LANGUAGE AND
THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

- 65** **Надица Негриевска**
АНАЛИЗА НА ВРЕМЕНСКАТА ФУНКЦИЈА КАЈ ПРОСТИТЕ ПРЕДЛОЗИ
ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Nadica Negrievska
ANALYSIS OF THE TIME FUNCTION IN THE SIMPLE PREPOSITIONS IN
THE ITALIAN LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN
LANGUAGE
- 77** **Rabie Ruşid**
KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
Rabia Ruşid
PROBLEMS FACED IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE
IN NORTH MACEDONIA

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 87** **Milena Z. Škobo, Jovana M. Đukić**
MANIFESTATIONS OF 'NEW AGE' RELIGIONS IN GATED COMMUNITIES
OF J. G. BALLARD'S *COCAINE NIGHTS* AND *KINGDOM COME* – AN
ECOCRITICAL APPROACH
- 101** **Rossella Montibeler**
I SEGNALI NASCOSTI NEGLI INCIPIT DI “IL FU MATTIA PASCAL”, “LA
COSCIENZA DI ZENO” E “IL LUPO DELLA STEPPA”
Rossella Montibeler
THE HIDDEN CLUES IN THE INTRODUCTIONS OF “THE LATE MATTIA
PASCAL”, “ZENO’S CONSCIENCE” AND “STEPPEWOLF”
- 111** **Şerife Seher Erol Çalışkan**
ZONGULDAK EREĞLİ BÖLGESİNDE LAKAP VERME GELENEĞİ
Şerife Seher Erol Çalışkan
THE TRADITION OF NICKNAMING IN EREĞLİ COUNTRY OF
ZONGULDAK
- 125** **Özlem Altın**
ABDULLAH TUKAY’IN PATOLOJİK – MARAZİ AŞKLARI ÜZERİNE
BİRKAÇ SÖZ
Ozlem Altın
A FEW WORDS ON ABDULLAH TUKAY’S PATHOLOGICAL-MORBID
LOVES
- 129** **Zarko Milenic**
REMAINS FROM THE ALIENS IN THE NOVEL *ROADSIDE PICNIC* BY A.
AND B. STRUGATSKY

- 137 Трајче Стојанов**
ДОСТОЕВСКИ ФИЛОСОФ?
Trajche Stojanov
DOSTOEVSKY – A PHILOSOPHER?
- 149 Татјана Вукелич**
ВЛИЈАНИЕ ИВАНА СЕРГЕЕВИЧА ТУРГЕНЕВА НА ПРОЗУ ИОСИПА
КОЗАРЦА
Tatjana Vukelić
THE INFLUENCE OF IVAN SERGEYEVICH TURGENEV ON THE
NARRATIVE OF JOSIP KOZARAC
- 161 Рефиде Шаини**
ДЕЛАТА ОД ТУРСКИ ПОЕТИ ОБЈАВЕНИ ВО МАКЕДОНСКОТО ДЕТСКО
СПИСАНИЕ НА ТУРСКИ ЈАЗИК „БАХЧЕ“
Refide Shaini
THE WORKS OF TURKISH POETS PUBLISHED IN MACEDONIA TURKISH
CHILDREN’S MAGAZINE BAHCE
- 171 Сунчица Трифуновска Јаниќ**
ПРЕВОДИТЕ НА БИБЛИСКИТЕ ТЕКСТОВИ НА МАКЕДОНСКИ
НАРОДЕН ГОВОР ВО XIX ВЕК
Sunchica Trifunovska Janikj
TRANSLATIONS OF THE BIBLE TEXTS OF MACEDONIAN FOLK SPEECH
IN THE XIX CENTURY

КУЛТУРА / CULTURE

- 181 Петар Намичев, Екатерина Намичева-Тодоровска**
БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОВИТЕ – УЛОГАТА НА СКОПЈЕ ПАЛАТИ
ВО КУЛТУРНОТО БРЕНДИРАЊЕ НА ГРАДОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА XX
ВЕК
Petar Namichev, Ekaterina Namicheva-Todorovska
THE BRANDING OF CITIES – THE ROLE OF SKOPJE PALACES IN THE
CULTURAL BRANDING OF THE CITY FROM THE BEGINNING OF THE
20TH CENTURY
- 191 Ана Јовковска**
ПОТРЕБАТА ОД ФЕМИНИСТИЧКА ПЕРСПЕКТИВА КОН РОДОВАТА
АСИМЕТРИЈА ВО ДОМИНАНТНАТА КУЛТУРНА МАТРИЦА И
МАШКИОТ КАНОН ВО УМЕТНОСТА
Ana Jovkovska
THE NEED OF A FEMINIST PERSPECTIVE ON GENDER ASYMMETRY IN
THE DOMINANT CULTURAL PATTERN AND THE MEN’S CANON IN ART

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 203 Виолета Јанушева, Наташа Зулумовска**
УПОТРЕБАТА НА ФРАЗЕОЛОШКИТЕ ИЗРАЗИ ВО НАСТАВАТА
Violeta Janusheva, Natasha Zulumovska
THE USAGE OF THE PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS IN TEACHING
- 213 Andi Xhaferi**
PHARMACY STUDENTS' ATTITUDES AND EXPERIENCES IN ONLINE
LEARNING DURING GLOBAL PANDEMIC
- 223 Irena Kitanova, Ana Koceva**
DYSLEXIA & LANGUAGE TEACHING
- 231 Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva**
IL TESTO LETTERARIO E LA LETTERATURA NEI MANUALI PER
L'APPRENDIMENTO DELL'ITALIANO LS: ESPERIENZA NEL CONTESTO
UNIVERSITARIO MACEDONE
Jovana Karanikikj Josimovska, Vesna Koceva
THE LITERARY TEXTS IN THE TEXTBOOKS FOR LEARNING ITALIAN
AS FOREIGN LANGUAGE: EXPERIENCE IN THE MACEDONIAN
UNIVERSITY CONTEXT
- 243 Ümit Süleymani**
MAKEDONYA TÜRK YAZARLARININ 8. ve 9. SINIF TÜRKÇE DERS
KİTAPLARINDA BULUNAN HİKÂYELERİNİN KARAKTER EĞİTİMİ
BAKIMINDAN ANALİZİ
Umit Suleyman
THE ANALYSIS OF CHARACTER EDUCATION IN THE STORIES OF
TURKISH AUTHORS IN 8TH AND 9TH CLASS TURKISH COURSE BOOKS
IN MACEDONIA

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 257 Иван Антоновски**
ПИОНЕРСКИ И РЕВОЛУЦИОНЕРЕН ЧЕКОР ВО МАКЕДОНСКОТО
УЧЕБНИКАРСТВО
Ivan Antonovski
A PIONEER AND REVOLUTIONARY STEP IN MACEDONIAN TEXTBOOK
WRITING

ДОДАТОК / APPENDIX

- 268** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО
СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
- 270** CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

СИНТАКСИЧКИТЕ ФУНКЦИИ НА ПРИДАВКИТЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД ДНЕВНИОТ ПЕЧАТ

Билјана Ивановска
Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

Гзим Џафери
Универзитет на Југоисточна Европа, Тетово
g.xhaferri@seeu.edu.mk

Апстракт: Целта на овој труд е да се анализираат придавките во германскиот јазик и нивната синтаксичка функција во реченицата. Се задржуваме, главно, на атрибутивно употребените придавки, анализирани врз примери од дневниот печат на весникот *Зарбрикер Цајтунг* и анализираниот електронски корпус COSMAS II, од архивите на германскиот пишан јазик достапен на Институтот за германски јазик во Манхајм (IdS). Анализата е, главно, концентрирана на атрибутивната функција на придавките во германскиот јазик, но и нивното опкружување, бидејќи придавката може да се јави во рамките на подметот во реченицата, директниот, индиректниот или предлошкиот предмет, прилошката определба, а со тоа да манифестира атрибутивна, предикативна и прилошка употреба. Се осврнуваме на типични, но и на помалку карактеристични употреби на атрибутот, потоа на менливите и неменливите форми на придавките од морфолошки и/или синтаксички аспект. Анализите теоретски ги поткрепуваме со објаснувања од традиционалните граматика, а во практика ги потврдуваме преку примери ексцерпирани од германскиот дневен печат.

Клучни зборови: *придавки, атрибут, степенување, јазично опкружување, електронски корпус.*

1. Вовед

Во традиционалните граматика пишува дека придавките како зборовна група може да се деклинираат (менуваат), но и да се степенуваат. Ова степенување се нарекува компарација (лат. *comparare*) (Duden, 2009; Engel, 1996, 2009; Erben, 1996). До одреден степен тоа може да се спореди со аугментативите и деминутивите на именските форми со што се изразува во која мера е предадена особеноста изразена преку одредената придавка. Традиционално, споредбата е форма на флективна промена. Ова, сепак, не е проследено без одредени проблеми и отворени прашања, бидејќи истата

промена може да се интерпретира и како форма на зборообразување. На пример, придавката *alt, älter, am ältesten* може да се интерпретира како флективна форма и промена, но би можело да се разгледува и како форма на зборообразување, што ја модифицира придавката *alt*. Во основа, споредбата добро одговара и соодветствува со дефиницијата за модификација, при што зборот се менува со помош на одредена морфема (афикс), без притоа да ја промени зборовната група. Морфолошката промена на *alt* во *älter* е многу слична со промената на лексемата *Apfel* во *Äpfelchen* (градење на деминутив): како резултат на оваа промена се јавува нова, семантички модифицирана форма што припаѓа на иста зборовна група (во германскиот јазик зборовна класа) и е подложна на промена, во овој случај на деклинација. Во германскиот јазик само кај неколку придавки кои содржат преглас, а кои се еднословни (освен *gesund*), во вториот и во третиот степен на споредување се јавува преглас (мешање на вокалот): *arm - ärmer - ärmst; groß - größer - größten; dumm - dümmer - dümmst*. Во оваа група спаѓаат и придавките: *alt, arg, grob, hart, jung, kalt, klug, krank, kurz, lang, scharf, schwach, schwarz, stark, warm*. Некои од придавките може да се степенуваат со или без преглас: *bang, blass, fromm, gesund, glatt, karg, nass, rot, schmal*. Кај придавките *hoch* и *nahe* се менува консонантот во финална позиција: *hoch - höher - höchst-, nahe - näher - nächst*. Од друга страна, пак, Ајзенберг (Eisenberg, 2006, стр. 183) ја интерпретира компарацијата како флексија и формообразувачката функција е правилна и кај сите придавки е применлива, нема морфолошки едноставни споредбени форми и речиси не постои тенденција за лексикализација. Да го прикажеме ова со еден едноставен пример: кој е „мртов“ не може да биде „повеќе мртов“ или „помртов“. Степенувањето на оваа состојба изразена преку оваа придавка е исклучено. Дали тоа треба да значи дека формирањето на споредбената форма *toter* (исто така: *töter*) може да се смета за неграматичка форма или за погрешна форма? Секако не, затоа што ако беше така, тогаш принципот на образување на компаратив и суперлатив што беше посочен на почеток во традиционалните граматика ќе беше погрешен. Всушност, компаративната форма *toter/töter* е целосно уредно и граматички формирана, но е затоа „малку“ неграматичка како, да речеме, содржински неточната (а граматички точна) реченица, како што е примерот: „Овој квадрат е тркалезен“. Во оваа група на придавки би ги вброиле и т.н. апсолутни придавки (*schwanger, absolut, tot, lebendig, gleich, logisch, optimal, englisch, täglich, ganz, leer, mündlich, viereckig, total, maximal*) каде споредбата не се врши со особености на одредени, ним слични или блиски предмети, туку со особеностите кои произлегуваат од самите нив. Во преносна смисла на зборот, кога се има цел да се направи допрецизирање и специфицирање на одредена особина (хиперлатив), и наспроти граматичките правила, може да се направи степенување на придавките. Ова посебно се среќава во разговорниот јазик (*vollstes Vertrauen, die schwärzeste Nacht*) и сл.

Во принцип, од секоја придавка што не е во споредбена форма може да се направи компаративна форма. Кај придавките кои не дозволуваат степенување ова ретко се случува, бидејќи во основа не постои потреба за

такво нешто, но тоа не значи дека од граматички причини тоа не е дозволено и не е можно. Тоа е можно во некои случаи кога станува збор за различни мислења околу придавките кои означуваат боја. На пример, за листот (од дрво) можеме да кажеме дека е зелен, без разлика на тоа каква боја имаат предметите од именуваниот контекст. Степенувањето може да биде изведено и со лексички средства: со помош на зборообразувачки афикси: *megatoll*, *hyperkorrekt*, *ultrakurz*, *erzdumm*, *hocherotisch*, *tieftraurig*, потоа со композиција: *bildschön*, *nagelneu*, или, пак, со честички кои изразуваат одреден интензитет: *sehr schön*, *höchst unklug*, *besonders schlau*, *überaus wichtig*, *enorm weit*, *äußerst unangenehm*... Ограничувањето се поставува врз основа на припадноста на придавката кон зборовната група: способност за степенување во граматичка смисла имаат придавките кои се употребуваат како атрибути или предикативни компленти, како и некои прилози. Во продолжение даваме објаснување и примери за нивната употреба и нивното јазично опкружување врз основа на анализираниот материјал.

2. Придавката како атрибут

Во анализираниот корпус од дневниот весник кој излегува во покраината Зарланд и главниот град Зарбрикен од СР Германија (*Saarbrücker Zeitung*, во периодот од 2000 до 2021 година) придавките, главно, ги сретнавме во комбинација со именка, придавка, прилог (како поблиско одредување на именката, предметите, предикативите, прилошките определби и другите атрибути). Според Хентчел и Вајд (*Hentschel & Weydt*, 2013, стр. 188), во согласност со синтаксичката функција на придавката, се разликуваат три употреби на придавката: атрибутивна, предикативна и прилошка. Најчеста и најтипична појава е атрибутивната употреба на придавката. Вообичаено, таа се јавува пред именката како главна одредница и се согласува со неа по падеж, број и род. Но, секако, функција на атрибут може да добијат и придавките во комбинација со односни реченици, честички, прилози, придавки и предлошки споеви. Може да се јават во цврсти зборовни споеви и не се совпаѓаат секогаш со актуелните граматички правила (примери 1, 2). Нефлектирани атрибути може да се јават во постпозиција (пример 3). Современите варијанти на нефлектираната атрибутивна придавка често беа сретнати во реклами, говори за промоција, афирмација со позитивна конотација или во материјалите за економско-пропагандите пораки, употребени во постпозиција или во препозиција (примери 4, 5, 6). Цифонун и сор. (*Zifonun et. al.*, 1997, стр. 191) ги означуваат постпозитивните нефлектирани придавки како „благо архаични стилски елементи“ (на пример: *Röslein rot*, /пример 7/), додека во случајот како *Forelle blau* (пример 8) тие не се интерпретираат како атрибути, туку како елиптични прилошки конструкции. Овој став, кој не се среќава во традиционалните граматички, е малку проблематичен, и секако не е без спротивставувања со современите граматичари (*Dürscheid*, 2002, стр. 72f).

Некои придавки се во основа непроменливи и остануваат при атрибутивната употреба непроменети. Тука спаѓаат придавките изведени од

топонимите кои завршуваат на -er: *Berliner Dialekt, Kölner Humor* (примери 9, 10). Етимолошки гледано, кај овие придавки станува збор за генитивна множинска форма на именката, а тие ги означуваат жителите на именуваните места. Така, на пример, *der Kölner Dom* ја означува катедралата на жителите од градот Келн (и има значење на *der Dom der Kölner / Einwohner Kölns*), со генитивен атрибут поставен во препозиција. *Kölner* се интерпретира како придавка, останува недеклинирана, напишана со голема буква и ги следи етимолошките принцип на пишување на зборовите со што е преопознатливо нивното потекло (пример 11). Во групата на нефлектирани придавки припаѓаат придавките кои означуваат боја: *rosa, lila, orange, beige* (примери 12, 13). Почесто во колоквијалната употреба се среќава наставка -(e)n како дополнително за деклативна промена на придавката (*ein lilaner Rock, ein orang(en)es Blinklicht*), но ние ја сретнавме во пишаниот јазик на архивата на горенаведениот дневен весник (пример 14).

(1) SBZ10/OKT.03671 Saarbrücker Zeitung, 08.10.2010; In der Welt der geheimen Zeichen

*Das Highlight für die kleineren Besucher: E wie Essen. Buchstabensuppe und **Russisch Brot** liebt jedes noch so kleine Kind. Für die Größeren spannend ist zum Beispiel die Geheimschrift oder das Fingeralphabet der Gebärdensprache.*

(2) SBZ19/OKT.04161 Saarbrücker Zeitung, 18.10.2019, S. 21; Jean-Pierre Leguay spielt in Saarlouis auf

*Saarlouis (red) Einer der wohl berühmtesten blinden Musiker der Zeit, Jean-Pierre Leguay, der viele Jahre als Organist von Notre Dame in Paris wirkte, kommt an diesem Freitag, 18. Oktober, nach Saarlouis. In der Evangelischen Kirche wird er ab 19 Uhr ein Konzert geben, in dem er unter anderem Werke von Bach, Messiaen, Haydn, Arauxo und eigene Improvisationen dem Publikum darbietet. Professor Jean-Pierre Leguay war viele Jahre der Organist von Notre-Dame in Paris. Halb Frankreich hielt ihn für "verrückt", **halb Frankreich** für ein Genie. Die gesamte Orgelwelt sieht in Leguay den legitimen Nachfolger des großen Olivier Messiaen, dessen Meisterschüler Leguay in jungen Jahren war, bevor er selbst später Professor wurde.*

(3) SBZ21/MAI.00943 Saarbrücker Zeitung, 07.05.2021, S. 12; Allons enfants, ein Lied zwo, drei, vier...

*Hat allerdings alles bisher wenig Frankophones. Vielleicht dann doch "La mer" zu "La Sarre" umdichten? Wichtig wird aber auch, dass die neue Lobes-Melodie für die Meistersänger in der Staatskanzlei gut singbar ist. Wobei, da gibt es doch schon was: "**Hänschen klein**, regiert allein, in das kleine Land hinein...."*

(4) SBZ14/JUN.01545 Saarbrücker Zeitung, 05.06.2014; Fußballspaß unter königsblauer Flagge

*Gesagt, getan, es wurde eine gemeinsame Kooperation vereinbart und schon war der Kreisligist vom Bietzer Berg Mitglied im königsblauen Schalker Kreisel. "Wir freuen uns riesig, dass diese Kooperation zustande gekommen ist", betonte Thomas Detzen vom Vorstand des SV Menningen. Damit könne man den Kindern auf dem Bietzerberg sicherlich eine besondere Attraktion bieten. "Schalke 04 und **Fußball total**, das ist die besondere Mischung, die die Knappen-Fußballschule zu bieten hat. Nicht nur die Verbesserung der fußballerischen Fertigkeiten der Teilnehmer steht im Vordergrund. Wir wollen schon bei den Jüngsten die lebenslange Begeisterung am Fußball und an Schalke 04 wecken", nannte Fladrich die Gründe für diese Kooperationen.*

(5) SBZ01/JUN.05305 Saarbrücker Zeitung, 15.06.2001; Kommunikationsprobleme

*Irgendwie schien er es aber mit **kölnisch Wasser** oder einer anderen chemischen Substanz in Verbindung gebracht zu haben, denn er fragte, wo er das "kochisch Wasser" denn herbekäme. Der Hornbacher blickte daraufhin verdutzt drein. Er erklärte es auf Hochdeutsch. Schließlich waren dann die Verständigungsprobleme beseitigt, ebenso das Unkraut, welches den heißen Wasserguss übrigens nicht überstanden hat.*

(6) SBZ06/AUG.01187 Saarbrücker Zeitung, 03.08.2006; 4711 steht wieder vor Verkauf

*BildunterschriftGDie traditionsreichen Kölner Duftwässer-Marken 4711, Tosca und Sir **Irish Moos** stehen zum Verkauf: Der US-Konzern Procter & Gamble will sich von den Marken aus,,strategischen Gründen" trennen, wie eine Unternehmenssprecherin gestern in Köln Medienberichte bestätigte.*

(7) SBZ00/SEP.07503 Saarbrücker Zeitung, 19.09.2000; "In Gedanken mordet doch jeder gerne mal"

*Schon in jungen Jahren erkannte Ingrid Noll ihren Hang zum Schreiben, doch erst mit 55, als ihre eigenen Kinder erwachsen und aus dem Haus waren, schlug ihre große Stunde als Schriftstellerin. Sie begann mit Kindergeschichten, versuchte jedoch schon bald ihren ersten Krimi: "Der Hahn ist tot", der 1991 auf Anhieb in den Bestseller-Listen landete. Seitdem folgte ein Erfolg dem nächsten: "Die Häupter meiner Lieben" (1993), "Die Apothekerin" (1994), "Kalt ist der Abendhauch" (1996) und "**Röslein Rot**" (1998). Zu ihren Figuren - sei es die Hella Moormann in der "Apothekerin" oder die Charlotte in "Kalt ist der Abendhauch" - entwickelt sie eine sehr enge Beziehung. Wenn sie einen Roman beendet hat, fällt es ihr schwer, Abschied zu nehmen. "Ich kriege dann Depressionen, wie andere Frauen nach der Geburt ihres Kindes."*

Aus diesem Grund macht sie sich einen Spaß daraus, ihre Figuren ab und zu noch einmal aus der Schublade zu kramen und wieder auftauchen zu lassen. So ist zum Beispiel Cora, das mordende Biest aus "Die Häupter meiner Lieben", Charlottes Enkelin. Das neue Buch, wieder ein Krimi ganz im Stile Nolls, ist bereits fertig und soll im Frühjahr 2001 in die Läden kommen.

(8) SBZ15/AUG.05701 Saarbrücker Zeitung, 18.08.2015; Auch in Wahlen gibt es "Ebbes von hei"

Mit insgesamt 13 Gerichten, deren Bestandteile hauptsächlich von regionalen Produzenten stammt, bietet die Dellborner Mühle ein breites kulinarisches Angebot. Schwerpunkte sind Gerichte aus Forellen wie die Klassiker Forelle "Müllerin" und Forelle "blau" und Wildgerichte wie Wildscheinbraten oder Rehbraten. Hinzu kommen bei Wanderern beliebte Angebote wie die "Dellborner Hausplatte".

(9) SBZ17/NOV.01784 Saarbrücker Zeitung, 07.11.2017, S. 19; Küchenlieder und Gassenhauer für die Kirchenrenovierung

"Ach Gott, was sind die Männer dumm", hieß es musikalisch zum Auftakt der Veranstaltung. Mit "Kittelscherz un Welljholz" führte Margret Gampper gesanglich, am Piano begleitet von Bernd Möhl, in die Welt der Berliner Küchenlieder der 20er Jahre. Dabei punkteten nicht nur die musikalischen Fähigkeiten der Künstlerin, sondern auch ihre schauspielerischen Leistungen. Margret Gampper zeigte sich als großartige Diseuse der 20er Jahre, im Gepäck die kongeniale Muse von Friedrich Hollaender, der viele dieser typischen Berliner Gassenhauer komponierte. Animiert von dem Genre des musikalischen Burlesque wurde Margret Gampper während ihrer Schauspielausbildung durch die Interpretationen von Claire Waldoff, einer Kleinkunst-Künstlerin, die besonders erfolgreich wurde mit Darbietungen von Chansons, gesungen im Berliner Dialekt. "Von Claire Waldoff war ich einfach begeistert. Tolle Texte und obwohl im Ruhrpott geboren eine großartige Berliner Schnauze."

(10) SBZ18/APR.07631 Saarbrücker Zeitung, 27.04.2018, S. 31; Eine Stadt in Abstiegsangst

"Dann kam die Silvesternacht und die Oper, die nicht fertig wird". Das alles nage am Selbstvertrauen. In der Außenwirkung sei Köln auf vielen Feldern schon zweitklassig. "Und das holt sie jetzt auch im Fußball ein", sagt Grünwald, Leiter des Marktforschungsinstituts Rheingold. Zugleich hält er einen Abstieg des FC für den Abstieg, den die Kölner "noch am besten verkraften" könnten. In einem Jahr kann die Welt schließlich schon wieder ganz anders aussehen. Und in der Zweiten Liga ist die Wahrscheinlichkeit sowieso größer, mal wieder mehr zu gewinnen. Auch das wäre eine recht kölsche Sichtweise. "Der Kölner Humor kann

die Daseinsschwere oft ganz gut abfedern”, sagt Grünewald. Neben dem mehr oder minder großen Knacks in der Seele drohen aber auch wirtschaftliche Folgen. “Erfahrungsgemäß” wirke sich ein Abstieg “nachteilig auf die Besucherfrequenz von Fans der Gastmannschaften bei den 17 Heimspielen in Köln aus”, sagt der Geschäftsführer von KölnTourismus, Josef Sommer.

(11) SBZ11/FEB.00468 Saarbrücker Zeitung, 01.02.2011; Sicherer die Glocken nie klingen

Läutanlagen werden jährlich überprüft - Sicherheitsgarantien gibt es aber nichtGDass am Dreikönigstag der Klöppel der St. Petersglocke im Kölner Dom herabfiel, sei nicht zu verhindern gewesen, meint Birgit Müller. Sie ist als Glockenbeauftragte im Südwesten unterwegs und prüft Glocken.

(12) SBZ11/MAR.11651 Saarbrücker Zeitung, 26.03.2011; Junge Frau beim Joggen belästigt

Polizei Bous sucht einen ExhibitionistenGDiffernten. Beim Joggen im Waldgelände unterhalb des Tierparks in Differnten ist am Donnerstagnachmittag eine junge Frau von einem Exhibitionisten belästigt worden. Der Täter saß splitternackt gegenüber der Pumpenstation und nahm sexuelle Handlungen an sich vor. Der Joggerin war der Mann schon zuvor aufgefallen, als er sie mit einem Fahrrad überholt hatte. Der Exhibitionist trug nach Beschreibung der Frau ein beiges T-Shirt und eine beige Hose, er war zirka 30 Jahre alt und von normaler Statur.

(13) SBZ14/SEP.09637 Saarbrücker Zeitung, 25.09.2014; Ein Hausbesuch für mehr Beweglichkeit

Regionalverband. Der lila Luftballon wandert. Immer weiter rollt Ruth Braunberger ihn mit ihren Händen um ihre Körpermitte. Es folgt eine Übung, in der sie den Ballon greifen soll. Später hantiert sie mit Pfundgewichten. Diese soll die 89-jährige Dudweilerin über dem Kopf halten und zur Schulter führen. Und dann folgen die bunten Tücher, die sie lächelnd zum Takt der Musik im Wohnzimmer umherwedelt.

(14) SBZ12/DEZ.05280 Saarbrücker Zeitung, 13.12.2012; Ludweiler Ortsrat wünscht sich Blinklicht für Zebrastreifen

Ludweiler. Der Fußgängerüberweg in Ludweiler zwischen dem Marktplatz und der Hugenottenkirche ist gefährlich, darüber ist sich der Ortsrat einig. Der Überweg, im Volksmund Zebrastreifen und in der Verwaltungssprache FGÜ genannt, wird von Kraftfahrern nicht so gut wahrgenommen. Darum wünschen sich die Ortsratsmitglieder ein oranges Blinklicht, das klar und deutlich darauf hinweist, dass Fußgänger wenige Meter weiter an den weißen Streifen Vorrang

genießen. So formulierte Christdemokrat Bernd Bohner seine Anfrage und machte den Zebrastreifen somit zum letzten Thema, das der Rat im zu Ende gehenden Jahr in öffentlicher Sitzung diskutieren sollte. Auch Marktnutzer hätten ihn auf die Gefahr angesprochen: "Zum Beispiel die Marktbetreiber meinen, dass an diesem Übergang unbedingt etwas passieren müsse." Die Ortspolizeibehörde, so bedauert Bohner allerdings, will ein solches Blinklicht offenbar nicht installieren und berief sich auf entsprechende Aussagen in früheren Anfragen. Bohner regte an, im kommenden Jahr einen Ortstermin an besagtem Überweg zu machen, um mit den zuständigen Verwaltungsmitarbeitern die Sachlage zu ergründen und ertete damit die Zustimmung von Ortsvorsteherin Christiane Blatt und den übrigen Ratskollegen.

3. Заклучок

Придавките се менлива зборовна група која означува одредено својство, карактеристика (признак, белег) на предметите, суштествата или појавите, самостојно или во врска со некој друг предмет. Бидејќи придавките им припишуваат на именките некаков признак, тие стојат во тесна врска со нив и се граматички зависни од нив – имено, тие мора да се согласуваат со истите белези како и именките до кои стојат, односно да се согласуваат со нивните граматички категории. Но, не секогаш. Преку примери од дневниот печат се прикажуваат вакви исклучоци. Придавките во германскиот јазик ги манифестираат следниве синтаксички начини на употреба: атрибутивна, предикативна и прилошка. Во германскиот јазик атрибутивно употребената придавка се деклинира (менува) и е најчесто употребувана. Тоа значи дека придавките најчесто ја определуваат именката и нивната меѓусебна врска е непосредна. Во трудов беше направен обид да се прикаже атрибутивната употреба на придавките и нивните особености преку примери од дневниот печат (Зарбрикер Цајтунг, 2000-2021, електронски корпус од Институтот за германски јазик /IdS/), како и нивните опкружувања и особености.

Користена литература

- [1] Duden (2009). Die Grammatik. 8., überarb. Aufl., hrsg. Von der Dudenredaktion. Mannheim/Wien/Zürich: Dudenverlag. (=Duden 4).
- [2] Dürscheid, Ch. (2002). *Die verbalen Kasus des Deutschen*. Berlin/New York (*Studia Linguistica Germanica* 53).
- [3] Eisenberg, P. (2006). Grundriß der deutschen Grammatik. Bd. 1 Ö Das Wort. 3., durchges. Aufl. Stuttgart/Weimar.
- [4] Engel, U. (1996). Deutsche Grammatik. 3., korrigierte Auflage. Heidelberg.
- [5] Engel, U. (2009). Deutsche Grammatik. Neubearbeitung. 2., durchges. Auflage München.
- [6] Erben, J. (1996). Deutsche Grammatik. Ein Abriß. 12. Auflage., 5.Druck. München-Ismanig.
- [7] Hentschel E. & Weydt H. (2013). Handbuch der deutschen Grammatik 4., vollständig überarbeitete Auflage. De Gruyter. Berlin/Wien.
- [8] Zifonun G. et. al. (1997). Grammatik der deutschen Sprache. 3 Bde. Berlin/New York (=Schriften des Instituts für deutsche Sprache 7, 1-3).

Корпус на истражување (линк)

- COSMAS, IdS: <https://www2.ids-mannheim.de/cosmas2/>

Biljana Ivanovska

Goce Delcev University, Stip

Gëzim Xhaferri

South East European University, Tetovo

**The Syntactic Function of Adjectives in German Language on the
Examples of Daily Press**

Abstract: The aim of this paper is the analysis of adjectives in the German language system and their syntactic function in the sentence. We focus mainly on attributively used adjectives, analyzing examples from the daily press of the newspaper “Saarbrücker Zeitung” and the analyzed electronic corpus COSMAS II, from the archives of the German written language available at the German Language Institute in Mannheim (IdS). The analysis is mainly concentrated on the attributive function of adjectives in the German language, but also their language environment, because the adjectives can appear within the subject in the sentence, the direct, indirect, or prepositional object, the adverbial determination, and thus manifest attributive, predicative and adverbial use. We refer to typical, but also to less characteristic uses of the attribute, then to the changeable and unchangeable forms of the adjectives from a morphological and/or syntactic point of view. We theoretically support the analyzes with explanations from traditional grammar, and in practice, we confirm them through examples excerpted from the German daily press.

Keywords: *adjectives; attribute; gradation; linguistic environment; electronic corpus.*

ГОД. VII
БР. 14

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VII
NO 14